

Булаховський
Леонід Арсенійович
(1888-1961)

*український мовознавець,
педагог, громадський діяч, вихованець
Харківського університету*

- Народився Леонід Арсенійович Булаховський 14 квітня 1888 р. у Харкові.
- У 1906 р. закінчив із золотою медаллю 3-ю Харківську гімназію.
- У 1910 р. закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету. Його перша друкована праця була опублікована у 1910 р. в «Русском филологическом вестнике».
- 1913-1917 рр. - вчитель у жіночій гімназії.
- У 1916 р. Булаховського було обрано приват-доцентом Харківського університету.
- Впродовж 1917-1921 рр. працював професором Пермського університету.
- У 1921 р. повернувся до Харкова. Багато років завідував кафедрою російської мови Харківського університету.
- 1930-1935 рр. - керівник секції слов'янських мов Харківського філіалу Інституту мовознавства АН УРСР.
- У 1939 р. Л. Булаховського було обрано академіком Академії наук України

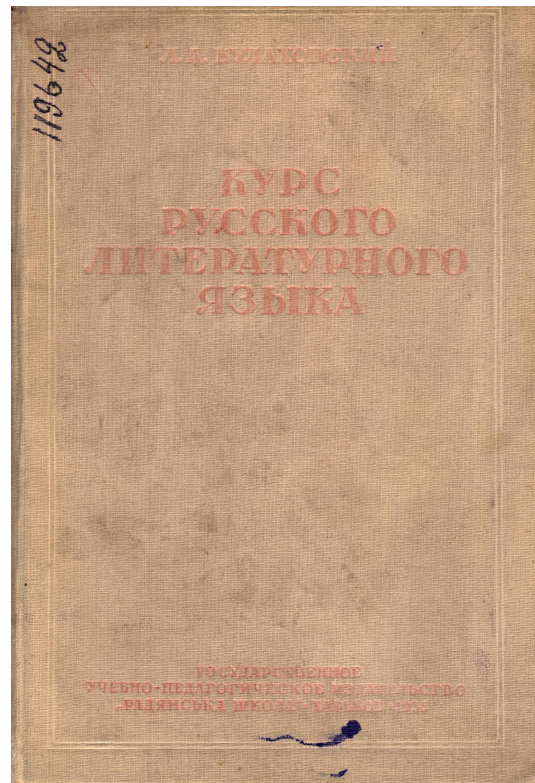

- У 1941 р. він отримав звання заслуженого діяча науки УРСР.
- 1943 р. - професор Московського державного університету.
- У 1946 р. — обрано членом-кореспондентом Академії наук СРСР. Працюючи в університеті, водночас завідував кафедрою мовознавства Всеукраїнського заочного інституту народної освіти (пізніше — Всеукраїнський інститут підвищення кваліфікації педагогів).
- З 1944 р. і до останніх днів життя Л. Булаховський очолював Інститут мовознавства ім. О. Потебні АН України, завідував кафедрою слов'янської філології Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Тривалий час був членом президії, заступником голови відділу суспільних наук АН України і головою експертної комісії з питань мовознавства Міністерства вищої освіти України, віце-президентом секції суспільних наук Українського товариства дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами.
- Помер 4 квітня 1961 р. у Києві.

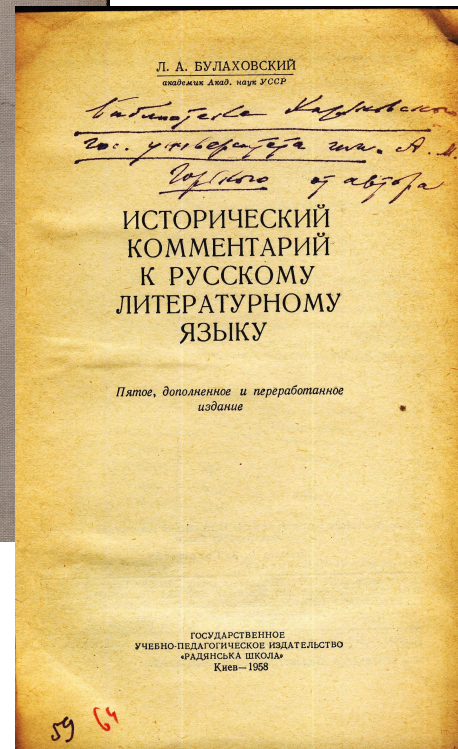
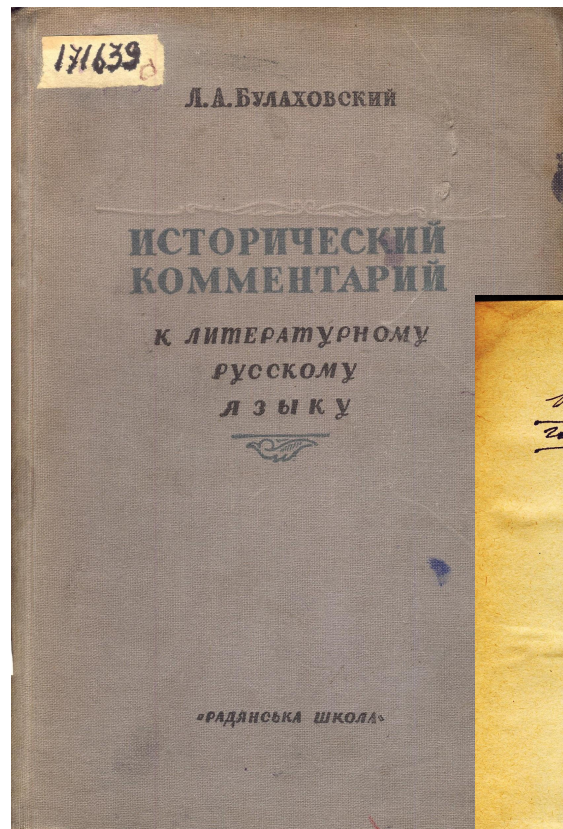
Діяльність Л.А. Булаховського як ученого багатогранна: він написав близько 400 наукових праць з питань російського та українського мовознавства, мовознавчої славістики в цілому, загального мовознавства, методики викладання мов. У 30-х роках у Харківському університеті Булаховський читав курси сучасної російської мови та її історії. На матеріалах лекцій він підготував і видав дві фундаментальні книжки, що стали чи не найвідомішими його працями: «Курс русского литературного языка» и «Исторический комментарий к русскому литературному языку».

«Курс русского литературного языка» (перше видан-ня - 1935, п'яте - 1952) привертає увагу системою ви-кладу матеріалу, охопленням багатьох специфічних явищ.

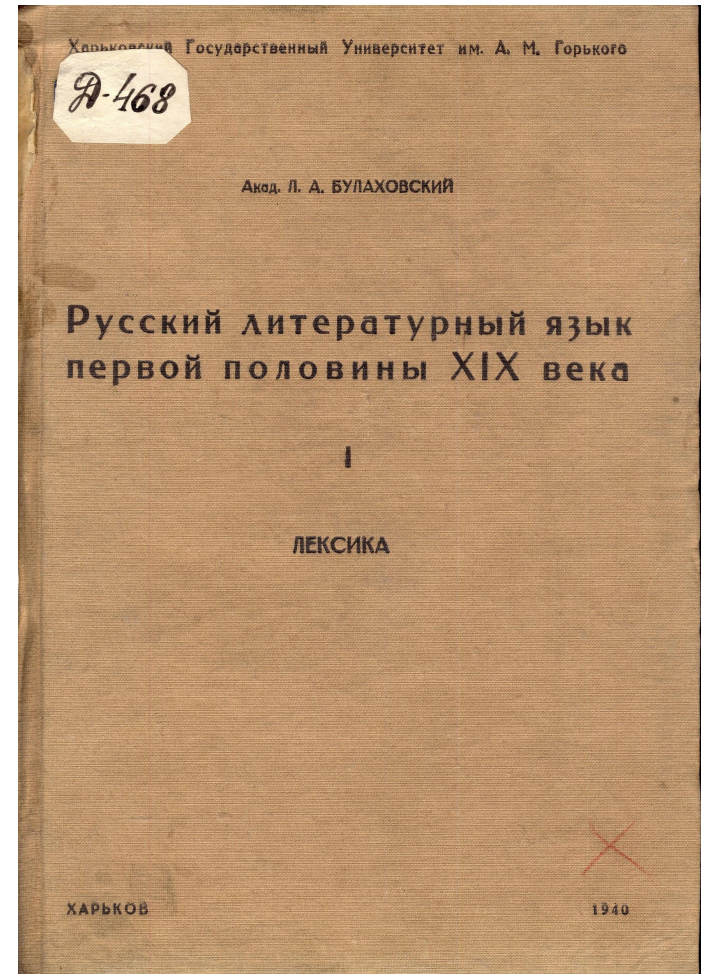
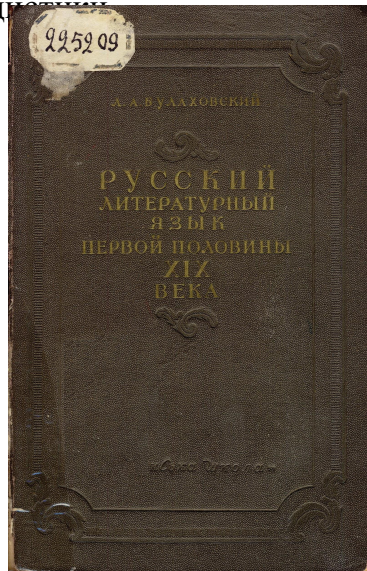
Л. А. Булаховський одним із перших авторів посібників такого типу увів до свого «Курсу» розділ «Лексика и фразеологика», і це дістало визнання наукової та викладацької громадськості і згодом поширилося на видання інших ав-торів. Весь «Курс» побудовано на яскравому і переконли-вому матеріалі мови класиків російського художнього сло-ва, видатних радянських письменників.

Оригінальним як щодо задуму, так і щодо виконання є «Исторический комментарий к русскому литературному языку» (перше видання - 1936, четверте - 1953). Цінність цієї книги полягає в тому, що історичні явища російської мови виступають у ній як наукові пояснення, тлумачення явищ сучасної мови. Це дає можливість усвідомити мовні факти і явища в їх історичному розвитку, засвідченому пам'ятками писемності. «Исторический коммен-тарий к русскому литературному языку» є корисним на-вчальним посібником для студентів філологічних факультетів як із сучасної російської мови, так і з історичної граматики російської мови». У бібліотеці видання 1958 року зберігається з автографом автора.

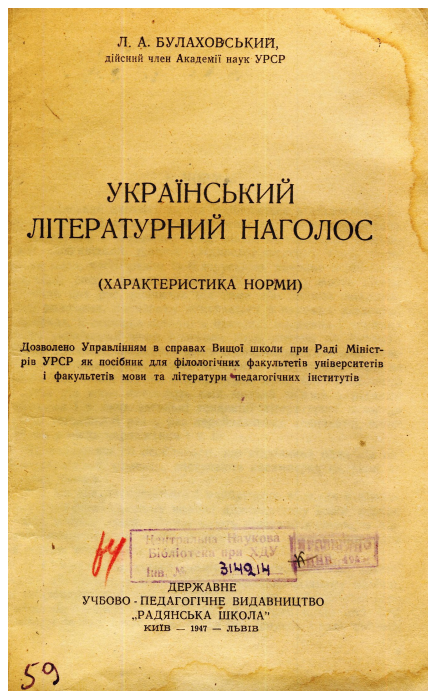

Багато працював Л. А. Булаховський у галузі історії російської літературної мови. Йому належить двотомне дослідження «Русский литературный язык первой половины XIX века» (т. I - «Лексика и общие замечания о слоге», 1941, друге видання - 1957; т. II - «Фонетика. Морфология. Ударение. Синтаксис», 1948, друге видання - 1954). На широкому матеріалі автор вдало висвітлив стилістичні особливості різних жанрів російської літературної мови першої половини XIX ст. (лірика, художня проза, драма; мова публіцистичних наукова мова і т. д.).

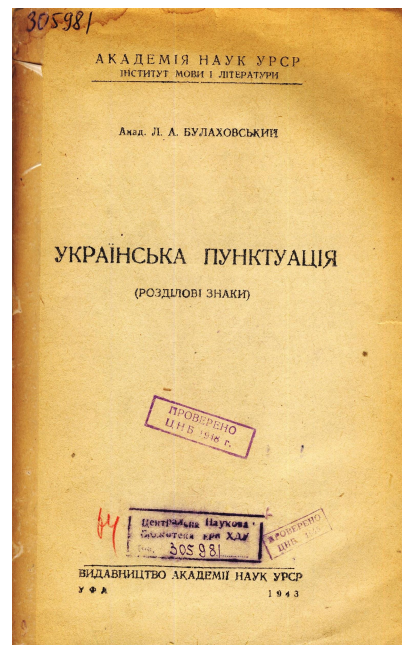

Багато наукових питань розробив Л. А. Булаховський в галузі українського мовознавства. Він є зачинателем наукового вивчення питань українського наголосу. Це такі праці як:

«Український літературний наголос» (1947)

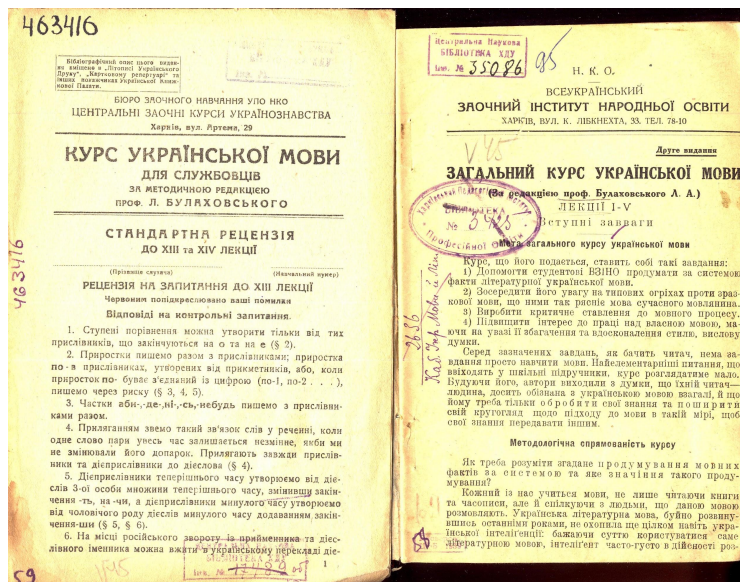
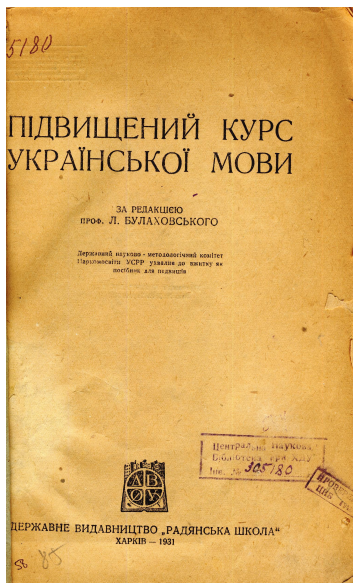

«Українська пунктуація» (1943)

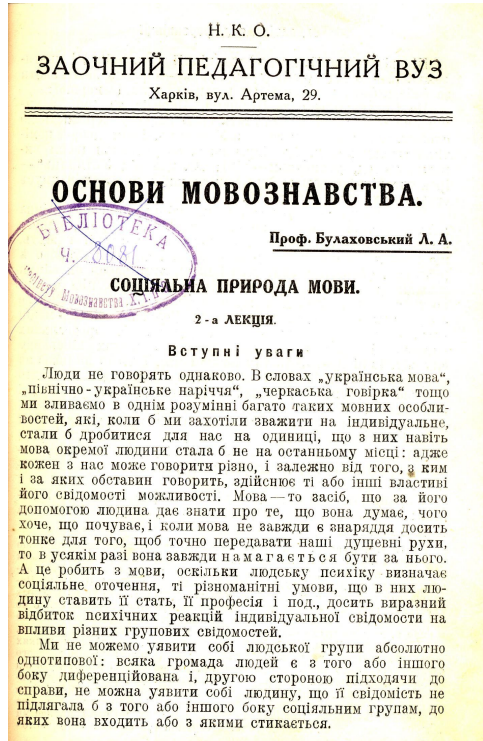

Протягом усієї своєї наукової і науково-педагогічної діяльності Л. А. Булаховський багато уваги приділяв проблемам методики викладання російської та української мови у середній школі і вищих навчальних закладах. Заслугують на увагу видані за редакцією і участю Л. А. Булаховського

«Підвищений курс української мови» (1931), «Загальний курс української мови» (1930-1931) та інші. Ці роботи створили в той час ґрунтовну основу університетської освіти для вчителів-словесників — викладачів української мови і мовознавчої славістики взагалі.

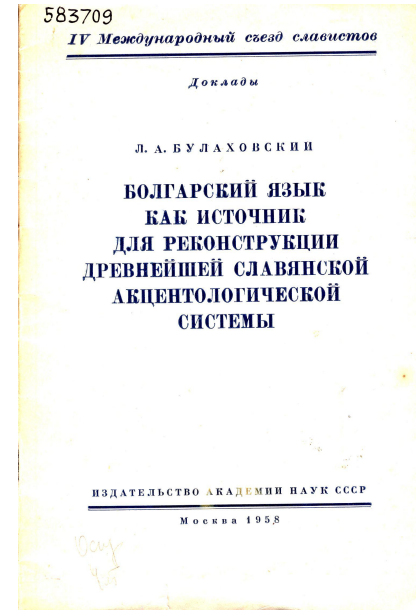
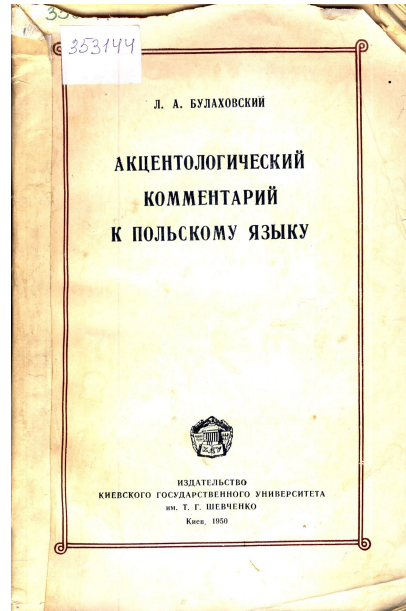
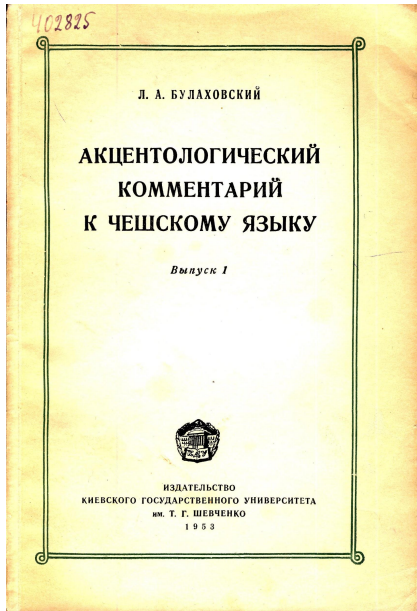

Першим посібником із загального мовознавства, що вийшов у нашій країні українською мовою, був курс лекцій «Основи мовознавства», виданий Всеукраїнським за-очним інститутом народної освіти (1931-1932) за редак-цією і участю Л. А. Булаховського

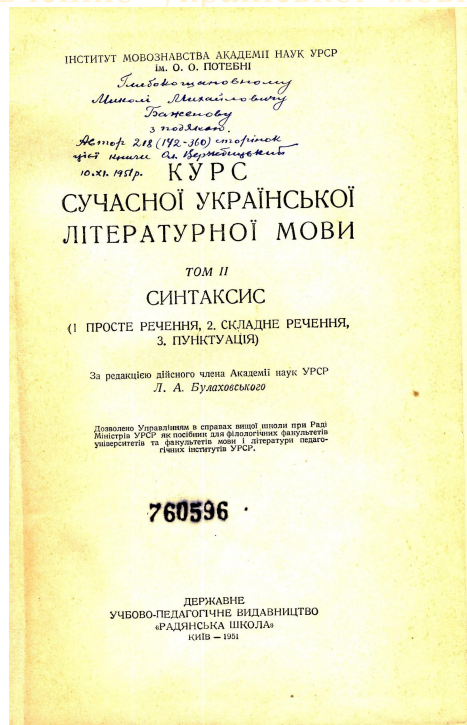
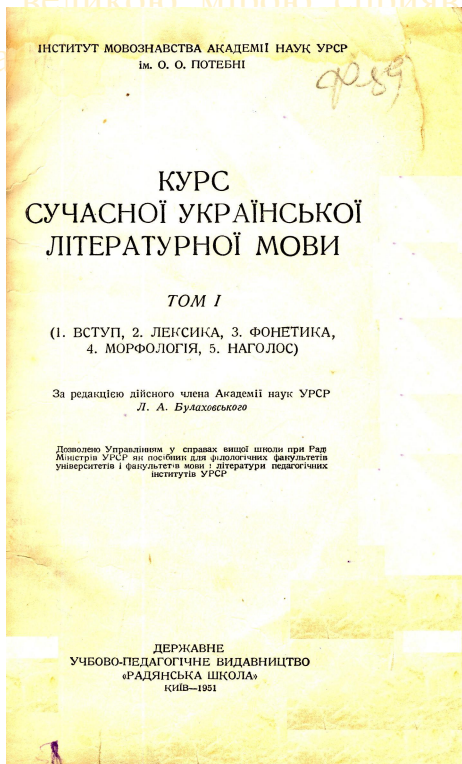
Л. А. Булаховський, М. К. Грунський, О. І. Білецький, П. Г. Тичина,
П. М. Попов, С. І. Маслов. Фото 1940-х рр.

Л. А. Булаховський - один з найвидатніших славістів. Він славіст широкого профілю: його праці в галузі слов'янської акцен-тології, граматики, історичної діалектології, граматичної аналогії побудовані як на матеріалі східнослов'янських мов, так і на матеріалі польської, чеської, словацької, бол-гарської, сербської, словенської та інших слов'янських мов «Акцентологический комментарий к польскому языку», 1950; «Акцентологический коммента-рий к чешскому языку», I—III, 1953-1956, та ін.).

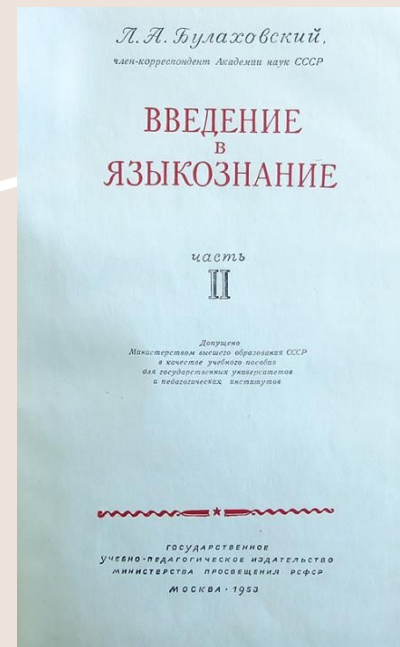
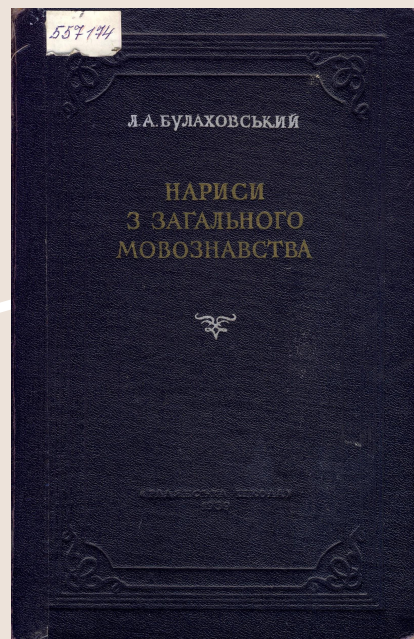
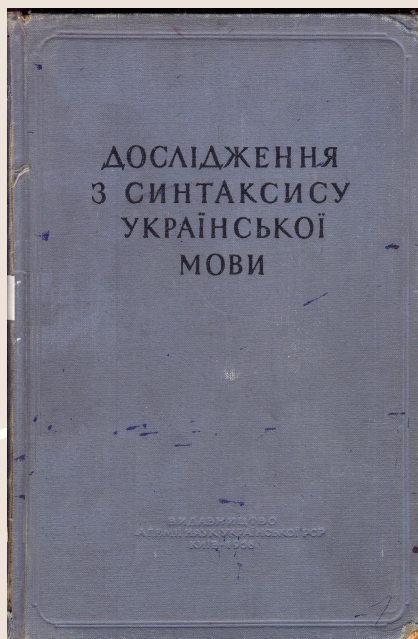
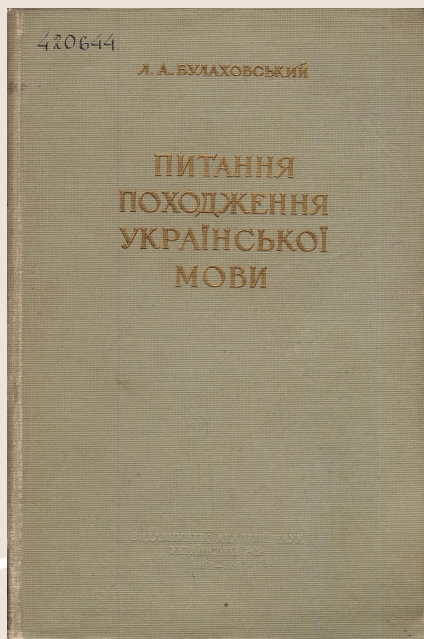

У 1951 р. за редакцією і авторською участю Л. А. Булахов-ського вийшов двотомний «Курс сучасної української літературної мови» — посібник для філологічних факультетів університетів. Це було значною подією в розвитку університетської філологічної освіти на Україні. До цього часу такого наукового і навчального посібника з української мови не було.

«Курс» великою мірою сприяв поглибленому вивченню української мови майбутніми її викладачами.

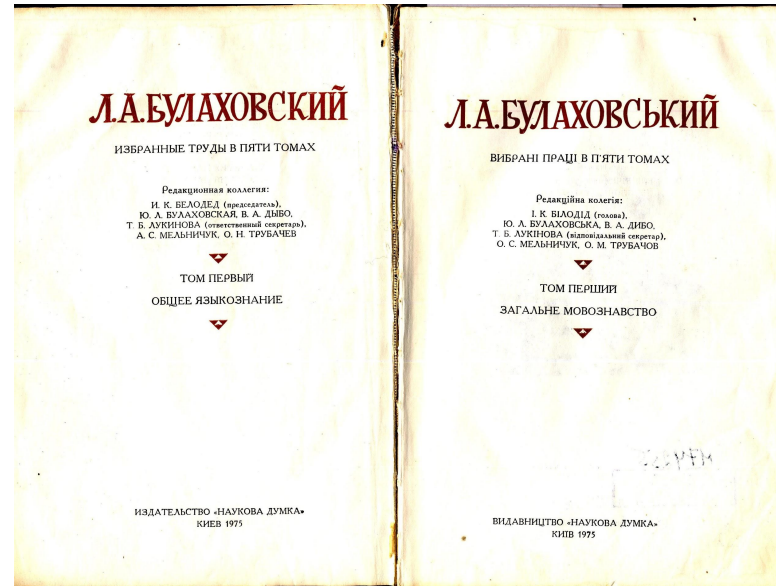

Викликають інтерес такі праці: «Питання походження української мови» (1956), «Введение в языкознание» (1953) і «Нариси з загального мовознавства» (1955), «Дослідження з синтаксису української мови» (1958),

Леонід Арсенійович Булаховський був справжнім по-движником науки в класичному розумінні цього слова народів усього світу. І вона стала ви-датним внеском до скарбниці духовних надбань людства. Маріан Юрковський, польський славіст, зауважує: «Хто хоч раз зустрівся з професором Булаховським, той назавжди збереже в пам'яті образ великого вченого і гуманіста з ясным і глибоким розумом».

З повною бібліографією робіт Л.А. Булаховського можна ознайомитись у книзі: Л.А. Булаховский. Избранные труды в пяти томах. Т.1. – К.,1975. – С.26-45

Інтернет посилання

<http://oaji.net/articles/2014/918-1401970133.pdf>

<http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?lang=ua>

<http://100v.com.ua/uk/Bulahovskiy-Leonid-Arseniyovich-person>